

แบบตรวจราชการและติดตามประเมินผลการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ รอบที่ 2 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

สำนักงานศึกษาธิการภาค 17

นโยบายลดภาระนักเรียนและผู้ปกครอง

7. พัฒนาระบบการแนะแนวการเรียน (Coaching) และเป้าหมายชีวิตให้เป็นรูปธรรม

7.1 การวิเคราะห์สถานการณ์ในพื้นที่ ในการขับเคลื่อนการดำเนินการพัฒนาระบบการแนะแนวการเรียน (Coaching) และเป้าหมายชีวิตให้เป็นรูปธรรม

สถานการณ์โดยสรุปในพื้นที่เขตตรวจราชการที่ 17 พบว่า หน่วยงานทางการศึกษาดำเนินการจัดทำแผน แนวทางการพัฒนา แต่งตั้งคณะกรรมการในการขับเคลื่อน โดยมีการสร้างความเข้าใจ และแจ้งแนวปฏิบัติการสร้างความเข้มแข็งระบบแนะแนว การชี้แนะ (Coaching) มีการปรับปรุงหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ ประชุมขยายผล นิเทศ ติดตาม และจัดระบบแนะแนวผู้เรียนในทุกระดับการศึกษา สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการร่วมกันพัฒนา จัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะอาชีพ นวัตกรรมการเรียนรู้ มุ่งเน้นทักษะการปฏิบัติจริง และความสามารถด้าน Soft Skill เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองสู่เป้าหมายชีวิตให้เป็นรูปธรรม รวมทั้งพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจในการแนะแนวรอบด้านที่สอดคล้องกับสถานการณ์หรือบริบทในพื้นที่ มีเทคนิควิธีการชี้แนะแนวทาง พร้อมทั้งเข้าใจและเข้าถึงนักเรียน ถือเป็น การดูแลสุขภาพกาย และสุขภาพจิตของผู้เรียน ซึ่งเป็นทิศทางในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพมากขึ้น

7.2 ผลการดำเนินงานการขับเคลื่อนนโยบายฯ พัฒนาระบบการแนะแนวการเรียน (Coaching) และเป้าหมายชีวิตให้เป็นรูปธรรม

1) การพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ให้มีทักษะที่เหมาะสมและจำเป็นต่อการดำรงชีวิต ตอบสนองต่อความสนใจและความต้องการของผู้เรียน

สถานการณ์โดยสรุปในพื้นที่เขตตรวจราชการที่ 17 พบว่า หน่วยงานทางการศึกษาดำเนินการประสานงานกับสถานศึกษาเพื่อประเมินหลักสูตรสถานศึกษาให้โรงเรียนในสังกัดดำเนินการพัฒนาหลักสูตรปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและบริบทพื้นที่ โดยสถานศึกษาดำเนินการปรับปรุง พัฒนาหลักสูตร กำหนดให้มีแผนการเรียนอย่างหลากหลายที่สนองความต้องการ และส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนเพื่อการศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นไป มีการปรับปรุงหลักสูตรทุกปี เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในโลกพลวัตและสอดคล้องกับศักยภาพของผู้เรียน มีการส่งเสริมการเรียนควบคู่กับหลักสูตรในสายอาชีพ และรายวิชาเพิ่มเติม เช่น หลักสูตรด้านทฤษฎี เพื่อปลูกฝังค่านิยมที่ถูกต้องกับผู้เรียนและหลักสูตรท้องถิ่น โดยนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นองค์ความรู้

2) การส่งเสริมและพัฒนาครูผู้สอนให้มีความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะในการแนะแนวผู้เรียน สถานการณ์โดยสรุปในพื้นที่เขตตรวจราชการที่ 17 พบว่า หน่วยงานทางการศึกษาดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาครูแนะแนวให้มีความรู้ ความสามารถในการแนะแนวผู้เรียนทั้ง 3 ด้าน โดยมีการฝึกอบรมให้แก่ครู ทั้งครูที่จบการเรีญรู้ตรงตามสาขา และจบไม่ตรงตามสาขาแนะแนวให้มีความรู้และความสามารถในการแนะแนว ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่

- (1) การแนะแนวด้านการศึกษาต่อ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียน การวางแผนและการเลือกศึกษาต่อ
- (2) การแนะแนวด้านอาชีพ มีข้อบ่งชี้ตั้งแต่การสร้างเจตคติที่ดีต่อการทำงาน รับรู้เกี่ยวกับโลกอาชีพ ตัดสินใจวางแผนด้านอาชีพ เตรียมตัวและพัฒนาตนเอง ตลอดจนมีทักษะในการประกอบอาชีพ
- (3) การแนะแนวด้านส่วนตัวและสังคม มีข้อบ่งชี้ตั้งแต่การรู้จักและเห็นคุณค่าของตนเอง การรู้จักปรับตัวและแก้ปัญหา การพัฒนาทักษะชีวิตและทักษะทางสังคม เพื่อให้มีบุคลิกภาพ สุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดี

3) การจัดให้มีระบบการแนะแนว และการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน

สถานการณ์โดยสรุปในพื้นที่เขตตรวจราชการที่ 17 พบว่า สถานศึกษาดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยการจัดชุมนุมแนะแนว คาบเรียนแนะแนว และการจัดห้องแนะแนว กิจกรรมแนะแนวพิเศษ เพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้เวลาในการรับคำปรึกษาทั้ง 3 ด้าน โดยสถานศึกษามีการดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

- (1) รู้จักนักเรียนรายบุคคล
- (2) คัดกรองนักเรียนโดยใช้คัดกรองนักเรียนระบบ DDQ ED แบ่งนักเรียนออกเป็น กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา และกลุ่มพิเศษ
- (3) ส่งเสริมพัฒนานักเรียนกลุ่มปกติและกลุ่มพิเศษ ให้ได้รับการพัฒนา
- (4) การป้องกันและแก้ปัญหานักเรียนกลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา
- (5) มีการส่งเสริมนักเรียนกลุ่มเสี่ยงที่เข้าสู่กลุ่มปกติให้ได้รับการพัฒนา และมีการส่งต่อผู้เรียนไปยังผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ครูแนะแนว โรงพยาบาล ผู้เชี่ยวชาญ และหน่วยงานภายนอก

4) การประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการแก้ไขปัญหาของผู้เรียน

สถานการณ์โดยสรุปในพื้นที่เขตตรวจราชการที่ 17 พบว่า หน่วยงานทางการศึกษาและสถานศึกษาได้ดำเนินการสนับสนุนให้มีมาตรการและแนวทางในการขับเคลื่อนการดำเนินงานและสร้างความตระหนักรู้ให้กับผู้บริหารโรงเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจปัญหาสุขภาพจิต การใช้เครื่องมือประเมินเฝ้าระวังปัญหาสุขภาพจิตของผู้เรียน แนวทางปรับพฤติกรรมนักเรียนและแนวทางประสานส่งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผ่านระบบสุขภาพจิตโรงเรียนวิถีใหม่ School Health Hero โดยประสานความร่วมมือกับครอบครัว และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ในการดูแลและแก้ไขปัญหาของผู้เรียน เช่น ศูนย์สุขภาพจิตกรมสุขภาพจิต หน่วยงานในกระทรวงสาธารณสุข สถาบันอุดมศึกษา นักจิตวิทยา รวมถึงงบประมาณ เพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาสุขภาพจิตของผู้เรียน

7.3 ปัญหาอุปสรรค แนวทางการแก้ไขปัญหา และผลที่คาดว่าจะได้รับ

ปัญหา/อุปสรรค	แนวทางการแก้ไขปัญหา	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
1. ขาดงบประมาณสนับสนุนในการพัฒนาครูที่เรียนไม่จบสาขา การแนะแนว ให้ได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ ความสามารถในการแนะแนวผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ	1. มีการจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอ	1. มีงบประมาณสนับสนุนเพียงพอในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน
2. ขาดแคลนครูที่จบเอกวิชาแนะแนวโดยตรง	2. จัดสรรครูแนะแนวให้ครบทุกแห่ง และครูที่ไม่จบสาขา การแนะแนว ให้ได้รับการพัฒนาให้สามารถดำเนินการแนะแนวผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ	2. สถานศึกษาทุกแห่งมีครูแนะแนวที่สามารถให้คำปรึกษาและสนับสนุนนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. ขาดการนิเทศ ติดตามการดำเนินการจัดการเรียนการสอนวิชาแนะแนว	3. การนิเทศ ติดตามการดำเนินการจัดการเรียนการสอนวิชาแนะแนว	3. การนิเทศ ติดตามการดำเนินการจัดการเรียนการสอนวิชาแนะแนวได้อย่างต่อเนื่อง
4. การขาดความร่วมมือจาก ผู้ปกครองและชุมชนในการสนับสนุนการแนะแนวและการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน	4. จัดกิจกรรมให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเกี่ยวกับบทบาทของนักเรียน และสนับสนุนการแนะแนวเพื่อเชื่อมโยงกับชุมชนในการจัดกิจกรรมสนับสนุนการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน	4. ผู้ปกครองและชุมชนมีบทบาทในการสนับสนุนการเรียนรู้และพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนมากขึ้น
5. ระบบ School health hero ไม่ค่อยเสถียร	5. การพัฒนาระบบให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น	5. มีระบบ School health hero ที่เสถียร ใช้งานได้เป็นอย่างดี

7.4 ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

- งบประมาณพัฒนากิจกรรมแนะแนว
- ผู้บริหารให้ความสำคัญกับกิจกรรมแนะแนว
- การนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาช่วยในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- ครูผู้สอนมีความรู้และทักษะในการแนะแนว และได้รับการฝึกอบรมและพัฒนาทักษะการแนะแนวอย่างต่อเนื่อง
- ความร่วมมือกับของทุกฝ่าย การได้รับการส่งเสริม สนับสนุนจากผู้ปกครอง ชุมชน สถานประกอบการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน

7.5 ข้อเสนอแนะ

- ควรจัดงบประมาณการพัฒนากิจกรรมแนะแนวลงไปยังหน่วยงานการศึกษาต้นสังกัด
- มอบเป็นนโยบายของหน่วยงานการศึกษาต้นสังกัดในการขับเคลื่อนกิจกรรมแนะแนว

- ควรมีการจัดอบรมพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมครูแนะแนว
- ควรมีการจัดกิจกรรมแนะแนวอย่างต่อเนื่อง มีแผนปฏิบัติงานที่แน่นอน และสอดคล้องสัมพันธ์กับสภาพความต้องการในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต และมีการติดตามผลอย่างจริงจัง
- สถานศึกษาควรจัดทรัพยากรทางการศึกษาด้านต่างๆ ให้เกิดความคุ้มค่าและยั่งยืน มุ่งนำไปสู่กระบวนการเรียนรู้ทางวิชาการและวิชาชีพโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสม เพื่อการพัฒนาผู้เรียนในชุมชนสังคมแห่งการเรียนรู้ต่อไป

7.6 รูปแบบ แนวทาง หรือนวัตกรรม ที่คิดว่าเป็นต้นแบบหรือแบบอย่างที่ดี (ถ้ามี)

- ไม่มี -